

8.12.19 Salvátor 2. adventní – 10 družiček kázání Elišky Havelkové

Matouš 25, 1-13

1 Tehdy bude království nebeské, jako když deset družiček vzalo lampy a vyšlo naproti ženichovi. 2 Pět z nich bylo pošetilých a pět rozumných. 3 Pošetilé vzaly lampy, ale nevzaly si s sebou olej. 4 Rozumné si vzaly s lampami i olej v nádobkách. 5 Když ženich nepřicházel, na všechny přišla ospalost a usnuly. 6 Uprostřed noci se rozlehl křik: „Ženich je tu, jděte mu naproti!“ 7 Všechny družičky procitly a dávaly do pořádku své lampy. 8 Tu řekly ty pošetilé rozumným: „Dejte nám trochu oleje, naše lampy dohasínají!“ 9 Ale rozumné odpověděly: „Nemůžeme, nedostávalo by se nám ani vám. Jděte raději ke kupcům a kupte si!“ 10 Ale zatímco šly kupovat, přišel ženich, a které byly připraveny, vešly s ním na svatbu; a dveře byly zavřeny. 11 Potom přišly i ty ostatní družičky a prosily: „Pane, pane, otevři nám!“ 12 Ale on odpověděl: „Amen, pravím vám, neznám vás.“ 13 Bděte tedy, protože neznáte den ani hodinu.

„Je tu ženich! Pojd'te mu naproti! Pojd'te se s ním setkat! Už je to tady!“ Zní křik odevšad. Rozespálé dívky, tak akorát zralé na vdavky, mžourají uprostřed noci. Usnuly všechny do poslední. Žádná z nich nezůstala dostatečně dlouho vzhůru. Někdo ale přece bdí, aby je vzbudil. Je to křik zpovzdálí. Není to ale jásoť. Tento křik, řecky *kraugé*, je křikem strachu. Je to ten křik, který ze sebe vydal Kristus na kříži. Je to křik opuštěnosti. Neartikulovaný křik, který člověku leze sám z břicha.

Příchod ženicha bývá přece důvodem k radosti, jenže tento příběh je celý divný. Ženich přece obvykle není bez nevěsty a bez rodiny a nezmizí kdoví kam, když na něj všichni čekají. Ženich obvykle nenechává hosty na sebe tak dlouho čekat, až z toho všichni usnou. Natož někde venku za branou. Natož bezbranné dívky. Ženich byl půl noci pryč a dívky ve tmě kempují. Jsou věrné, mohly jít domů. Jsou připravené, mají lampy – asi tušily, že se svatba protáhne až do tmy – a mají i olej, všechny. Jsou na správném místě ve správný čas, všechny, nehledě na to, že je ženich nechal tak dlouho a nezodpovědně čekat. Co víc by od nich mohl ženich ještě chtít, když se k nim takto zachoval.

Přesto zde jistá míra křivdy a bezpráví nekončí, naopak – začíná. Polovina dívek zjistí, že jim dochází olej. V takové situaci by přece bylo správné se mezi sebou rozdělit, aby mohly všechny svítit na cestu ženichovi. Logika království Božího by velela se rozdělit s tím, kdo nemá. Zapřít sám sebe, milovat bližního, rozdat všechno, co máme, abychom si zajistili poklad v nebesích. Odmítnutí pomoci družičkám v nouzi odporuje matoušovskému příkazu rozdělit se s kýmkoliv kdo o něco žádá (Mt 5,27), nastavit druhou tvář, rozdělit se o plášť či jít s tím, kdo nás nutí, další míli. A to není to jediné, co v tomto podobenství přímo protirečí matoušovskému klasickému pojetí Božího království. Ježíš přece na začátku své služby zakazuje někoho označovat za „morona“ (doslova *moros* – tedy hloupý), protože by propadl ohni gehenny – nicméně on sám takto označí nejen farizeje ale zde i polovinu družiček. A navíc potřebných družiček, potřebným jsou přece dveře království otevřené dokořán, tak

jak to, že je zde nazývá hloupými?!

Na druhou stranu rozumnost druhé pětice dívek nespočívá v moudrosti motivované bázní Hospodinovou, ale v šikovnosti motivované postaráním se o sebe sama. Kdyby byly moudré před Hospodinem, pak by se přece rozdělily, ale to by nesměly mít strach o to, že by samy neměly dost.

A tak se z té svatby stává podivná párty pro vybranou elitu, kam by člověk snad ani radši sám nechtěl, protože jak bych se mohla radovat uvnitř, když vím, že kvůli mé sobeckosti teď někdo pláče za branou a navíc mu ten úžasný ženich řekne, že je nikdy neznal. Na takové párty bych já být nechtěla, to nezní jako Boží království – místo absolutního přijetí, kam je zvaný každý, kdo chce. Kde je vstupné zaplacené hostitelem a kde je větší devizou ohled na druhé než hrůza z toho, že se na mě nedostane.

Suma sumárum, toto podobenství se Ježíšovi nepovedlo. Nejen, že je nefér a nesportovní, že mluví o věrných dívkách, které čekají dlouho v noci samy na ženicha, který přijde bez omluvy, ale navíc půlce z nich zavře před nosem s tím, že je vlastně vůbec nezná, ačkoli si ony daly takovou práci, že na něj čekaly a šly doplnit zásoby oleje. Je to podobenství, které jakoby ospravedlňovalo nesolidární jednání, které otevírá dveře sobeckým dívkám, zatímco těm ostatním doslova zavírá dveře se slovy hrubého odmítnutí. To přece není Ježíš evangelii, který otevírá dveře všem, který z kříže otevírá náruč těm, kdo si to nezasloužili. To přece není jeho království. A vůbec, toto podobenství je v přímém rozporu s běžnými pravidly Království. Toto přece není ten advent, příchod, na který čekáme.

Problém s žánrem podobenství je však v tom, že jejich záměrem je provokovat, a někdy dokonce zmást posluchače. Když se učedníci Ježíše ptají, taktéž v Matoušově evangeliu, 13. kapitole, proč mluví k lidem v podobenstvích, jeho odpověď lze shrnout do jednoduché odpovědi: „aby nechápali“. *Kdo má, tomu bude dáno a kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má*, pokračuje ve verši 12., *proto k nim mluví v podobenstvích, že hledíce nevidí a slyšíc neslyší, ani nechápou*. Ježíš si pro svoje podobenství nejednou vybral kontroverzní příklady ze života, představuje situace, které nejsou dokonalé, edukativní, či zbožné. Za příklad udává nepoctivého správce, nebo dokonce celníka, který se bije v prsa, zatímco svatý člověk není hodný následování. A v přímém rozporu k tomuto příběhu, mluví o nesmyslnosti přípravy na budoucí nedostatek v podobenství o boháči a stodolách.

Ano, mohli bychom zde pokračovat v klasickém výkladu podobenství, že olej, který se od panen očekává, jsou dobré skutky nebo plnost Ducha svatého, a že očekáváme příchod ženicha, tedy příchod Krista tak jako v budoucnu a v minulosti tak i nyní v tento adventní čas – ale copak nám není líto těch, kdo zůstanou venku, protože – takto nám svědomí proměnil právě ten, který vypráví tento příběh?! Ten sám, který nás naučil se neradovat, dokud nebude 100 ovcí pohromadě, dokud jediná bude sama bloudit, ten nám nyní říká příběh, který chválí ty, kteří té poslední ovci zavřou dveře před nosem, protože měla vědět líp a má smůlu.

Jediná poměrně schůdná cesta ven z této doslova zapeklité situace vede skrze zohlednění kontextu podobenství, do něhož ho zasadil evangelista Matouš. Jsme uprostřed

takzvané matoušovské apokalypsy, kde Ježíš odpovídá na otázku učedníků: *Pověz nám, kdy to nastane a jaké bude znamení tvého příchodu a skonání věku.* Ježíš přichází s nemilosrdnou odpovědí: *Příchod bude nečekaný, jako zloděj v noci a o onom dni neví nikdo, ani andělé v nebi. Bděte tedy, protože nevíte, v který den Pán přijde.* Podobenství o deseti družičkách je tak vedle své záměrné provokace políbeno také apokalyptickou logikou, která nemilosrdně třídí svět na černý a bílý a jejím záměrem je strašit. Časté apokalypticky hororové scény mají ve čtenářích vyvolat pochybnosti o vlastní dostatečnosti. Ačkoli by si všichni přáli být těmi rozumnými, kteří konec světa přežijí, tak každý rozumný (sic!) člověk ví, že se s extrémními požadavky dokonalosti nemůže měřit. Konec konců i v našem podobenství – všechny družičky usnou.

Kdybychom se pokusili podobenství přeříkat do současnosti, mohli bychom mluvit třeba o manželovi, který chtěl koupit své ženě dárek k vánocům. Vybral krásný dárek, ale u pokladny zjistil, že v obchodě neberou karty, a proto šel hledat bankomat. Když se vrátil, byl už obchod zavřený a on musel jít domů s prázdnou. Otevře mu jeho žena dveře, když zjistí, že přišel bez dárku? Pravděpodobně ano, ale co, když ne?! Ono „ale co když ne“ je přesně kýžený efekt, který má apokalyptické podobenství vyvolat.

A nyní to evangelium. Už se smráká, víme, že se brzy bude zavírat obchod s dárky. Bohužel nevíme přesně kdy, to ví jen majitel. Ta dobrá zpráva ale je, že stále ještě lze nakoupit. Ještě nezavřeli. Ale přijde doba, říká Ježíš učedníkům na otázku po konci světa, kdy majitel přijde a dveře zavře a bude pozdě cokoli nakoupit. Tehdy nastane doba, kdy už bude pozdě bycha honiti a kdy bude pozdě na to se po dárku shánět v jiných obchodech. Protože pokud majitel přijde dnes v noci, pak už dveře neotevře znova pro ty, kdo to z jakéhokoli důvodu nestíhají. Ale zatím ještě pozdě není. V tomto smyslu není rozumné otálet a říkat si, že když dlouho nepřišel a váhá se svým příchodem, že půjdeme nakoupit až zítra. Podobenství nás naléhavě varuje – a ano, straší, že zítra může být pozdě. A sice nemilosrdně pozdě. Epištola Efezským 5,14 nás také varuje podobným tónem *Probud' se, kdo spíš, vstaň z mrtvých, a zazáři ti Kristus.* A pokračuje v 15. verši *Dávejte si dobrý pozor na to, jak žijete, abyste si nepočínali jako nemoudří, ale jako moudří. V kázání na hoře Ježíš naopak učedníky nabádá *Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.* A protože tedy neznáme ani dne ani hodiny jeho příchodu, neotálejme, jak nás vyzývá epištola Židům *povzbuzujte se navzájem den co den, dokud ještě trvá ono ‚dnes‘, aby se nikdo z vás, oklamán hříchem, nezatvrdil.**

Ráda bych nabídla ještě jednu teoretickou cestu ven z tohoto paradoxu. Co když ta největší hloupost oněch pěti, co šly dokoupit olej, byla právě v tom, že z evangelia a podobenství o království nepoznaly toho, kterému je ten olej nakonec ukradený. Co když tu nejde až tak o olej, nebo spánek, ale o to, zda – hodny či nehodny – družičky budou na ženicha čekat až přijde, aniž by se vzdálily. Co když ty hloupé mají ženicha za zlého vládce, který sbírá, kde zasel a myslí si, že pokud nebudou dokonalé, tak u něj neobstojí. A co kdyby

k němu přišly byť bez oleje, ale s vírou. Se znalostí toho, že je to ženich milosrdný. Co když on nezná je, protože jim jen zrcadlí to, že ony neznají jeho. Že nepochopily, že milosrdný není sice čas jeho příchodu, nicméně milosrdný je on sám. Co když onomu ženichovi jde víc o přítomnost i ve vši pochroumanosti více než o sterilní dokonalost a připravenost, která ale kdesi bloudí, protože ještě není dost dobrá. Kdy budeme dost dobří? Není to snad on, který nás zve, nás proměňuje, nás přijímá a vysvobozuje od nás samotných? A proto ve víře, že nás přijímá, neotálejme, ale jděme mu vstříc. Bděme tedy, protože neznáme ani den ani hodinu jeho příchodu. Amen.

Pořad bohoslužeb

písně 277,1+5

Introit: Filip 2,6-11 Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži. Proto ho Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno, aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno – na nebi, na zemi i pod zemí – a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: *Ježíš Kristus jest Pán.*

PÍSEŇ 269, 1-7

MODLITBA

Vítej nám hoste přemilý, náš vzácný Ježíši, který ses zřekl slávy, kterou jsi měl u Otce a rozhodl ses sestoupit k nám v lidské podobě. Děkujeme Ti za ten veliký dar, za Tvou odvážnou lásku, která se nebála vzdát sama sebe. Co Ti můžeme nabídnout my? Sešli jsme se před Tebou, abychom Tě uctili, ale nemáme nic, co bys nám nedal Ty sám. Rádi bychom Ti přinesli dokonalý život bez hříchů, chceme činit dobro, chceme Ti dělat radost, jenže často se nám to nedaří. Nezasloužíme si, abys k nám přišel. (ticho) Tys k nám však přišel v bezbranném dítěti a přicházíš k nám i dnes v Duchu Svatém. Ne kvůli naší dokonalosti, ale kvůli sobě mezi nás přicházíš a my Ti děkujeme, že nás od Tvé lásky nemůže nic odloučit. Oslavujeme Tě za dar Tvé stále se obnovující naděje. My nevidíme tak daleko jako Ty. My jsme zahleděni sami do sebe, jsme fascinováni svými nedostatky. Tvoje láska nás ale nikdy neopouští, daruje nám milost. Jen ty nás činíš hodnými Tvé přítomnosti. A proto nám vítej, králi světa, vítej mezi námi v tomto společenství a v každém z našich srdcí. Amen

1. čtení Izajáš 62,1-7

PÍSEŇ 269,8-12

2. čtení Mt 25,1-13

Kázání

PÍSEŇ 622

OHLÁŠKY

PŘÍMLUVY

● Za ty, kteří se bojí Tvého příchodu, kdo o Tobě mluví jako o zlém nemilosrdném soudci a za ty, kdo ostatní straší peklem a zneužívají k tomu Tvé svaté jméno Tě prosíme. Voláme k Tobě...

● Za ty, kteří se tvého příchodu nebojí vůbec, nic si z Tebe nedělají a jsou si příliš jistí svojí spravedlností, za ty, kdo tě vyznávají jen svými ústy, kdo ti říkají Pane,Pane, ale ve skutečnosti tě neznají a zneužívají Tvé svaté jméno Tě prosíme. Voláme k Tobě...

● Za ty, kteří přestali čekat, že vůbec někdy přijdeš. Za ty, kdo zavřeli svá srdce do beznaděje a nepočítají s tím, že bys kdy mohl přijít do jejich srdcí, do jejich situací nebo do tohoto světa. Za ty, kdo Tobě, jako ženichovi, už ani nejdou naproti, ale zůstávají doma, za ty k Tobě voláme...

● Za ty, kteří při čekání na tvůj příchod spí, prosíme, abys jim dal milost se ještě dostatečně připravit, než bude pozdě. Probouzej nás a ukazuj nám, co nám schází, co potřebujeme pro to, abychom se s Tebou mohli setkat a radovat. K tobě voláme...

● Prosíme tě za ty, kteří jsou venku za dveřmi. Prosíme tě za to, abys je pustil dovnitř, aby nemuseli být v zimě a ve tmě, ale mohli se s tebou radovat. Najdi i tu poslední ztracenou ovci a dej jí milost. Dávej nám svoji milost neustále, protože

víme, že sami si tvoji přízeň nezasloužíme...

● Společně k tobě voláme tak jak nás to naučil Pán Ježíš

OTCE NÁŠ

POSLÁNÍ

Apoštol Pavel píše z vězení církvi ve Filipech následující slova, kéž vám jsou povzbuzením na další cestu: (Fp 1,9-11) *A za to se modlím, aby se vaše láska ještě víc a více rozhojňovala a s ní i poznání a hluboká vnímavost; abyste rozpoznali, na čem záleží, a byli ryzí a bezúhonní pro den Kristův, plní ovoce spravedlnosti, které z moci Ježíše Krista rostě k slávě a chvále Boží.*

POŽEHNÁNÍ

At' Hospodin ti požehná a ochrání tě, At' Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář a je ti milostiv,

At' Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem

A na cestu do svých všedních dní zazpívejme společně

prosbu o to, aby přišel i do našich srdcí

mesiaš se svojí nehynoucí nadějí

PÍSEŇ 275